

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 32

Seduta dils 01-05-2024

PROTOCOL

**dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
mesjamna, igl 1. da matg 2024, allas 19³⁰ – 21⁰⁰
Liug: stanza da sedutas Cumiera el Center Fontauna**

President: Ignaz Venzin

Actuara: Ursina Murer-Fatzer

Presents:

a) Cussegl

Armin Berther	Silvia Bucheli-Caduff
Theres Burri Gadola	Adrian Deflorin
Edgar Durschei	Adrian Flepp
Otmar Flepp	Larissa Fry Schuster
Remo Huonder	Giusep Lozza
Armin Manetsch	Rafael Maissen
Helga Probst-Linder	

Perstgisa *Mario Flepp*

b) Suprastonza
comunala

René Epp	Clemens Berther
Wendelin Jacomet	Paul Flurin Schmidt

Perstgisa *Jris Lombris*

c) Direcziun
comunala

Andri Hendry, canzlist
Simon Cathomen, selvicultur

d) Cumissiun da
gestiun

Flavio Murer, president	Curdin Cajacob
Sonia Lutz-Schmidt	

e) Hosps

treis

Plaid d'avertura dil president

Sut Google anflan ins sut il cavazzin "fidonza" sco emprum ina canzun cantada dallas vuschs dil Rein, lu ina canzun da Curdin Brugger, la fatschenta Fidonza SA sesenta a Breil e schizun ina fatschenta domiciliada a Londra cul num Fidonza LTD.

La descripziun "Vertrauen" sin Wikipedia senumna (*Excepciunalmein per tudestg*):

"Vertrauen bezeichnet eine bestimmte Art von subjektiver, auch emotional gefärbter, Überzeugung, nach der man sein Verhalten einrichtet. Das Vertrauen auf eine andere Person beinhaltet Überzeugungen über ihre Redlichkeit und ihre zukünftigen Handlungsweisen: Man erwartet, dass diese Person einem hilfreich sein oder jedenfalls nicht schaden werde. Vertrauen bringt daher Kooperation hervor. Hierbei macht der Vertrauende Aspekte seines eigenen Wohlergehens und seiner Sicherheit vom Verhalten des Kooperationspartners abhängig, geht mit seinem Vertrauen also auch ein Risiko ein".

Tgi che fida sa era vegnir trumpaus.

Questa sera astgein nus tractar il quen da vischnaunca digl onn 2023. La basa pil quen fuorma il preventiv fatgs per quei intent, prescripziuns e reglas da contabilitad, reglaments cantunals e communal ein il muossavia pil quen, plinavon vegn quel examinaus da revisurs externs e dalla cumissiun da gestiun. "Fidonza" ei cheu la basa indispensabla per la collaboraziun – in egl critic e damondas profundas muntan buca disfidonza.

Sapientivamein hiel jeu teniu cuort il plaid d'introducziun muort la muntada dallas tractandas.

En quei senn giavischel a nus in bien percuors da quest cussegl nua che la fidonza ed il respect vicendeivel accumpognien nus atras la sera.

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau dus mortoris:

- Josefina (Fina) Flepp-Manetsch, naschida ils 20-09-1931, morta ils 26-04-2024
- Gieri Vinzens Bundi-Loretz, naschius ils 25-04-1942, morts ils 27-04-2024

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau neginas naschientschas.

Tractandas:

1. Protocol 31-2021/2024
2. Rapport da gestiun e quen 2023 (messadi 53-2021/2024)
3. Abdicaziun dall'entira cumissiun da baghegiar: Pareri dalla cumissiun da gestiun
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024
Protocol no. 32
Seduta dils 01-05-2024

1. Protocols 31-2021/2024

Decisiun:

Il protocol nr. 31 dalla seduta dils 16 d'avrel 2024 vegn approbaus unanimamein.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 32

Seduta dils 01-05-2024

2. Rapport da gestiun e quen 2023 (messadi 53-2021/2024)

La fatschenta vegn tgamunada dil vicepresidente Adrian Flepp.

Presentaziun

Suprastonza:

President communal René Epp:

Il presents han retschert ina vasta documentaziun cun tut ils detagls. La presentaziun dalla fatschenta succeda tenor messadi 53-2021/2024.

Il quen da gudogn e sperdita 2023 siara cun cuosts da frs. 18'370'419.59 e recavs da frs. 18'574'031.57. Ordlunder resulta in surpli da recavs da frs. 203'611.98.

Il quen d'investiziun siara cun cuosts da frs. 4'463'839.14 e recavs da frs. 439'769.29, pia investiziuns nettas da frs. 4'024'069.85. L'aula expensa pertucca igl augment digl emprést al Center Fontauna pil project cumplessiv. Cun frs. 3'329'165.22 schaijan quels cuosts el rom dil preventiv 2023 e lev sur ils cuosts 2022. La secund aulta expensa pertucca la renovaziun digl uor en Val Acletta (*frs. 426'519.05*).

Il buns resultats resultan dallas entradas specialas vendita d'energia sco era las entradas specialas da taglia (immobilias).

Grazia al bien quen propona la suprastonza ina prefinanziaziun dad 1.8 milliuns francs el Center Fontauna.

Investiziuns La differenza resulta dils projects ch'ei buca vegni realisai tenor preventiv (*p.ex. adattaziun casa communal, acquist da schischom*).

President dalla cumissiun da gestiun Flavio Murer:

*"Preziau president,
preziadas cusseglieras, preziai cussegliers,
preziada suprastonza,
preziau canzlist,
preziai tuts presents*

Il rapport dalla cumissiun da gestiun ei vegnius inoltraus a scret ed ei medemamein d'anflar ella documentaziun "Quen 2023" sin pagina 44. Cheutras supplicheschel en num dalla cumissiun da gestiun da suandar nossas propostas.

Lubi a mi gest aunc in pèr patratgs en connex cun nies quen communal.

Cun in credit net dad 8.69 milliuns francs ha il suveran da Mustér viu igl onn 2020 la necessitad da mantener il Center Fontauna, quella perla singulara sil sectur da sport e dalla cultura. Il resultat ei gia da veser pli u meins en cumpleina splendor. Grazia als buns quens annuals dils davos onns astgein nus dir oz sut la cundiziun che cussegl e pievel acceptien il quen 2023 che l'entira investiziun vegn buc ad engreviar ils quens annuals dils proxims onns cun amortisaziuns, cun quei che nossa vischnaunca ha saviu crear ina remessa da prefinanziaziun el medem import.

Senza investiziuns pli grondas che astgan per ordinari tener petg al votum final dil suveran e las qualas ei ni fussen pusseivlas da prefinanziar vegn il surpli d'entradas a crescher

considerablamein quei che sa il davos puspei activar la discussiun davart il pei da taglia. Cheu savein nus denton mo appellar da spitgar ed haver pazienza pertgei nies territori muntagnard ni decentral sa adina puspei haver semtgau ina sorpresa ni l'otra che sa lu puspei engreviar in quen annual extraordinariamein. Era projects stuschai si caschunan ils falli simtoms quei che pertucca il quen.

Cun il model da quen HRM2 havein nus constatau che la grevezia dallas amortisaziuns crescha mo plaunet, denton cuntinudamein sut la cundiziun ch'ei vegn investau vinavon egl avegnir. Quei fatg ei d'attribuir alla prescripziun da scriver giu investiziuns gest tenor sur entochen 50 onns. Nus astgein da raschun gia oz pretender che nos vegnent suenter vegnan ad haver breigias da saver tgei ovra fundamentala ch'els scrivan in summa aunc giu.

En quei senn havein nus activau ella suprastanza communal la discussiun davart la tematica tgei ein investiziuns e cu setracta ei d'ina sanaziun ni d'in manteniment dad in'ovra. L'investiziun sco tala duei vegnir scretta giu sco previu. Tier ina sanaziun ni era tier in pli grond manteniment duei vegnir decidiu da cass tier cass.

In ulteriur punct fetg interessant ein ils credits supplementars. Unn semovan las expensas cheu in techet sur frs. 600'000.00. Bia ni pauc, quei ei la damonda? Las competenzas per quels credits supplementars ein risguardadas da mintga gremi cumpetent. Ein investiziun ni credits buc exnum necessaris duei la via sur il plan da finanzas e pli tard il preventiv denton vinavon esser la regla.

La situaziun da tscheins pils credits ella rama da rodund 9 milliuns francs para da sequietar in techet aschia ch'ils daners jasters caschunan actualme in negin mal il tgau. Che quei sa semidar ualti spert ei ussa da raschun era enconuschent al davos da nus.

Tgei ch'igl entir sectur dall'energia vegn a porscher a nus ils proxims onns ei aunc da bia pli grond'impurtonza per nossas vischnauncas muntagnardas. Cheu drova ei las vuschs unidas che plaidan per quell'entradas beinvegnidas pli impurtontas ch'enzacu.

Il pli fetg mal il tgau caschuna e vegn a caschunar il sectur dalla sanadad cun la depopulaziun da nies territori entras la demografia. Ils emprems resultats ein bein veseivels e quels sentin nus gia davos dretg. La cardientscha che per exempel il Spital regional vegni ord las cefras cotschnas sto esser ualti ferma. Organisar ina Spitex regionala en in territori spatitschau sco il nies para pli u meins nunpusseivel e sche la calculaziun da letgs da tgira per la Sursassiala d'avon in per onns vegn a tonscher stat aunc scret ellas steilas. Tgei che la demografia vegn a far cun nossa vischnaunca gliez resultat enconuschin nus gia oz. Il svilup dalla populaziun el cantun Grischun vegn ad esser negativs. Quei sco constataziun da basa. Sin 100 personas da sut 20 onns vegnan actualme in 130 personas da sur 65 onns el cantun Grischun. En nossa vischnaunca sepresentan ils fatgs sco suonda: 170 personas sur 65 onns enviers 100 giuvenils da sut 20. Mirein nus tier nos vischins sco per exempel Tujetsch: 100 sin 220 e Medel/Lucmagn 1 sin 3.

Esser cunscients dalla realitad, crear valurs ed investiziuns persistentas e durablas ed oravontut esser responsabels pigl agen agir e buca quel dils auters. Mes davos patratgs en connex cun ina tractaziun dil quen communal.

Preziadas cusseglieras e preziai cusseglers. Sefocusse e prende vossas decisiuns en favur da nossa vischnaunca.

Preziau vicepresident dil cussegl da vischnaunca, il quen ei Vos".

Dil rapport da gestiun 2023 vegn priu enconuschientscha senza discussiun.

Ei suonda la deliberaziun en detagl.

Quen da gudogn e sperdita (pg. 7-25)

Cussegl:

Cto. 0120.3132.00 – Honoraris cussegladers externs: Ei vegn constatau expensas da rodund frs. 15'000.-- en favur dalla Curia AG. Tgei lavur ei vegnida prestada enfin ussa dalla firma numnada?

President communal René Epp:

La gronda cumpart dils cuosts pertucca la reorganisaziun entras Curia AG.

Cussegl:

Cto. 3411.3940.00 – Tscheins intern Center Fontauna: Tenor messadi pagina sis han ins risguardau in tscheins intern da 0.33% e tier la calculaziun finala dil tscheins el quen 2023 ei vegniu applicau il tscheins effectiv digl onn 2023 ch'ei s'augmentaus sin 2.28% (cto. 7201.3940.00). Ei l'adattaziun succedida sin tut ils contos che pertucca tscheins interns (cto. 9610.4940.01 ni 7301.4240.00)?

Gerau Clemens Berther:

Las midadas ein vegnidadas risguardadas sin tut ils contos (2.28%).

Cussegl:

Cto. 4900.3635.00 – Promoziun dil provediment medicinal e d'urgenza: Per tgei motivs han ils responsabels buca fatg diever dil credit concediu per instradar ils emprems pass per ina migliur sin quei sector (*analisi, engaschaments*)?

President communal René Epp:

Ils responsabels ein cuntinuadamein fatschentai cun la tematica davart in bien provediment medicinal e d'urgenza en nossa regiun. Differentas pusseivladads per ina migliur ein gia vegnidadas analizadas. Ei basegna dabia perseveronza e quei da plirs acturs.

Cussegl:

Cto. 4110.3612.00 - Contribuziun Spital regiunal Surselva: Tgei influenza finanziaria sedat per la vischnaunca sch'ina vischnaunca suenter l'otra banduna l'organisaziun SanaSurselva?

President communal René Epp:

Damai che la Regiun dil spital ei definida en la lescha cantunala sa negin extrar orda quella. Pia vegnan era ils cuosts vinavon adossai allas vischnauncas dalla regiun e tenor clav da repartiziun definida dalla SanaSurselva.

Cussegl:

Cto. 7201.3130.01 – Dismessa da gliet e sablun: Per tgei motivs ein quels cuosts buca sesminui damai ch'ins ha giu decidiu da transportar il gliet directamein a Cuera?

Gerau Paul Flurin Schmid:

La Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi ei vegnida sliigiada, il plazzal rumius ed aschia ein aunc entgins cuosts finals vegni adossai allas vischnauncas cumpigliadas. Egl avegnir san ins quintar cun ina sminuaziun da cuosts.

Cussegl:

Cto. 7301.3130.00 - Transports deponia, cto. 7301.3130.03 - Transports specials e cto. 7301.4240.01 - Taxas dismissa rufids blocconts: Ei vegn constatau ch'ils cuosts ein carschi marcantamein e las entradas ein vinavon mudestas. Cun il niev concept da dismetter rufids han ins plitost spitgau in auter resultat.

Gerau Paul Flurin Schmid:

Il cto. 7301.3130.03 - Transports specials (*frs. 36'000.00*) quels cuosts duessen vegnir cuvretgs cun la taxa da dismissa pils rufids blocconts. La differenza ei d'attribuir che la pressa ei vegnida prida en funcziun pli tard e ch'ella ei pliras gadas stada ord funcziun. Cto. 7301.3130.00 - Transports deponia (*rodund frs. 250'000.00*) pertucca il quen che la Regiun Surselva adossescha alla vischnaunca. Quei quen succeda a basa dils schazetgs dils baghetgs. La vischnaunca ha adattau la calculaziun dallas taxas communalas sin fundament dalla calculaziun dalla Regiun Surselva per cheutras saver cuvrier la taxa regiunala. Quella taxa ei s'augmentada pulitamein (+30%/index GVG - *baghegiar*). Pia han ils cuosts sil sector da baghegiar in'influenza directa sin la calculaziun dallas taxas. Proxim onn vegn a succeder in ulteriur augment da rodund 3-4%. Quei automatissem generescha in ulteriur augment dil quen dalla Regiun Surselva. Cun la nova taxa d'economisaziun levon ins prevegnir a ruosnas finanzialas. Ina sminuaziun dils cuosts pils transports alla deponia generescha il fatg che nus havein saviu reducir il factur da rimnada naven dad 1.5 sin 1.0.

Quen d'investiziun (pg. 23-25), Bilanza (pg. 26-31), quen CF e quen meglieraziun caschunan neginas discussiuns.

Survesta dil quen 2023 (pg. 2-6)

Cussegl:

Igl ei vegniu menziunau che l'atgna finanziaziun da rodund 2.7 milliuns francs ei da contribuir ad entradas extraordinarias. Plinavon ein credits supplementars vegni lubi e sche quels vegnevan buca concedi, fussen las expensas el preventiv sereducidas per quei import. Lu havessen nus contonschiu in cash flow da varga 3 milliuns francs. Ei vegn constatau ch'ei dat adina puspei entradas extraordinarias, denton vegn ei era decidiu davart expensas extraordinarias. Aschia resulta ina ballanza. Co vesa ei ora cun las cumpetenzas dalla suprastanza? Da principi sa ella en rama dallas cumpetenzas tenor la costituziun communal decider pliras gadas davart expensas extraordinarias? Sch'ins cumpareglia cun in statut d'ina associaziun ni uniun eis ei limitau dad ina vart expensas unicas e pauschalas. In tal passus ei buca d'anflar ella costituziun communal. Cheutras vegn ei supplicau che la suprastanza communal duei semover eifer il preventiv concediu. Sch'igl ei da conceder in'expensa extraordinaria, ei quella da cumpensar enteifer il preventiv. Autruisa dat ei in falliu maletg denter preventiv e quen final. Il credit ch'ei vegnius concedius p.ex. per l'Alp Run ei vegnius cudischaus el quen current per motivs dil bien resultat. Facit: l'atgna finanziaziun fuss atgnamein pli aulta.

Annexa al quen 2023 (pg. 34-42)

Cussegl:

En connex cun la survesta da garantias vegn supplicau da menziunar mintgamai il cuoz dalla garanzia concedida sco era las cundiziuns leusuenter. Actualmein pertucca ei la garanzia da deficit da 2.5 milliuns francs en favur dallas Pendicularas Mustér SA.

Controlla da credits (pg. 43)

Cussegl:

Havein nus buca d'abolir il credit pil project Ovra Acletta?

Canzlist communal Andri Hendry:

L'aboliziun da quei credit ei succedida questa primavera entras la suprastanza communal. Tenor pagina 7 dil messadi ein las investziuns fatgas entochen la fin 2016 (HRM1) mintgamai vegnidadas prelevadas ord la reserva per energias regenerablas e cheutras ei quell'investziun gia amortisada. Igl "x" avon il cto. 8710.5214.00 munta ch'il project ei terminaus.

Decisiun:

Sin fundament da sura ponderaziuns approbescha il cussegl da vischnaunca unanimamein;

- 1. il rapport da gestiun ed il quen 2023;***
- 2. il deposit dad 1.8 milliuns francs ella prefinanziaziun per la sanaziun cumplessiva dil Center Fontauna;***
- 3. il deposit da frs. 100'000.-- el fondo per spazi da habitar per indigens;***
- 4. e da suttametter il quen 2023 al referendum facultativ conform agl art. 21 lit. a dalla costituziun communal.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

3. Abdicaziun dall'antieriura cumissiun da baghegiar: Pareri dalla cumissiun da gestiun

Introducziun

President dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin:

La cumissiun da gestiun ei obligada da setener vid l'obligaziun da discreziun officiala, quei tenor art. 19 dil regulativ per la cumissiun da gestiun che secloma: "*Its commembers dalla CdG ein suttamess all'obligaziun da discreziun officiala*". Jeu hiel empruau dad eruir tgei che l'obligaziun da discreziun officiala munta ed anflau ina risposta egl art. 321 dil Cudisch penal svizzer che di: "*1. Geistliche, Rechtsanwälte, Verteidiger, Notare, Patentanwälte, nach Obligationenrecht zur Verschwiegenheit verpflichtete Revisoren, Ärzte, Zahnärzte, Chiropraktikern, Apotheker, Hebammen, Psychologen, Pflegefachpersonen, Physiotherapeuten, Ergotherapeuten, Ernährungsberater, Optometristen, Osteopathen sowie ihre Hilfspersonen, die ein Geheimnis offenbaren, das ihnen infolge ihres Berufes anvertraut worden ist oder das sie in dessen Ausübung wahrgenommen haben, werden auf Antrag, mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder Geldstrafen bestraft.*"

Nus massen lu schon a visitar ils commembers dalla cumissiun - il viadi enta Cazas Tignez cuoza in'ura e duas minutas!

Bugen surdundel il plaid al president communal René Epp e silsunter al president dalla cumissiun da gestiun Flavio Murer.

Presentaziun

Suprastonza:

President communal René Epp:

*"Preziau president dil cussegl da vischnaunca
Stimadas cusseglieras, preziai cussegliers, cumissiun da gestiun, aspectaturs e medias*

Bugen vi jeu cuortamein resumar davart il schabegiau ils davos meins. Ils 28 da november 2023 ha la cumissiun da baghegiar abdicau en globo per la fin digl onn 2023. En siu scriver han ils anteriurs commembers dalla cumissiun da baghegiar cunzun fatg attents da far ponderaziuns en connex cun simplificar proceduras e structuradas internas. En quei connex eisi da menziunar che era gia la cumissiun da gestiun ha fatg attents la suprastonza communal ch'ei fussi prudent - suenter massa onns da stagnaziun - ch'ins refrestgenti resp. laschi puspei inagada intercurir l'organisaziun communal sin sia cumpetitivitad.

Igl ei in fatg, il temps semida, il mund da lavur e l'organisaziun medemamein. Il progress digital, sedutas virtualas, conferenzas da video, homeoffice, laptops, gie il tgamunar e menar persunal ei definitivamein auter che avon onns. Ins sto sesviluppar vinavon. Era enteifer las structuradas communalas plitost staticas sto quei schabegiar. Ins sto vegnir pli dinamics e pli flexibels. Aschia ei igl impuls dall'antieriura cumissiun da baghegiar da sedar giu cun ils process interns e las structuradas en general segirefranc stau in impurtont signal.

Aschia ha la suprastonza communal instradau il november vargau ensemen cun la firma Curia - la quala cusseglia vischnauncas - il project "Weiterentwicklung Gemeindeorganisation". L'incarica ei cunzun stada d'esser semtgai sin ils pensiunaments che stattan avon porta e sin las sfidas che spetgan. Aschia ein ins s'occupai ils davos meins intensivamein cun las structuradas operativas futuras dalla vischnaunca da Mustér. Finamira

dalla nov'organisaziun ei ina structura semplia ed efficienta. Las vias da decisiun duein esser cuortas, agilas e speditivas. Ils proxims meins duei la nova structura operativa vegnir introducida e pigl'emprems da schaner 2025 implementada. Il cussegl da vischnaunca duei vegnir informaus en siu davos cussegl da vischnaunca avon las vacanzas da stad davart il niev model che la vischnaunca vegn a perseguitar il futur. Ed jeu saiel sincerar ch'ei vegn a dar midadas, bunas ed impurtontas midadas. La vischnaunca ei actualmein definitiv en ina fasa da transformaziun, restructuraziun e regiuvinaziun. La suprastanza ei persuadida che quellas midadas instradadas vegnan a portar fretg. Mo dapli il zercladur.

El dentertemps ha saviu vegnir anflau ed occupau tut ils posts ella cumissiun da baghegiar cun novs commembers che han entschiet sia lavur miez mars cun grond tschaffen, engaschi e plascher. Ensemen cugl'uffeci da baghegiar ed il schef dil departament preparan els las fatschentas per mauns dalla direenziun resp. suprastanza per lur decisiun. En quei connex vi jeu menziunar che la vischnaunca ha duront entgins meins giu negina cumissiun da baghegiar. Plinavon ei igl'uffeci d'infrastructura e baghegiar, suenter ch'il cau digl'uffeci da baghegiar ha bandunau il davos mars la vischnaunca, entochen oz staus claramein sutdotaus quei che pertucca resursas persunalas. Mustér ei la secund gronda ed impurtonta vischnaunca en Surselva ed jeu saiel senza dubi menziunar che nus havein buca paucas damondas da baghegiar sper tutta lavur da mintgadi che sto medemamein aunc vegnir liquidau. E cheu vi jeu sutlingiar - schegie che nus essan actualmein sutdotai - han las proceduras da baghegiar saviu vegnir tractadas senza ni mo cun fetg pign retardament e la lavur da mintgadi funcziunescha senza pli gronds incaps. Cheu vala ei d'engraziar als responsabels digl'uffeci e ses gidonters pil grond e nunstunclenteivel engaschi pil beinstar general, duront quei temps limitau entochen ch'il persunal ei puspei cumplets.

Pia, jeu vi resumar:

- La cumissiun da baghegiar ei completa e ha cumenzau sia lavur
- Igl'uffeci competent ha entochen cul di dad oz garantiu la lavur da mintgadi
- E la suprastanza communal ha - era en vesta digl'input dall'antieriura cumissiun da baghegiar e sin cussegl dalla cumissiun da gestiun - instradau la transformaziun communal e vegn a presentar ils resultats a caschun dalla proxima seduta dil cussegl da vischnaunca che ha liug il zercladur.

Bugen vi jeu ussa dar il plaid al president dalla cumissiun da gestiun, Flavio Murer, per siu pareri. Engraziel fetg."

President dalla cumissiun da gestiun Flavio Murer:

"Preziau signur president dil cussegl da vischnaunca
Stimadas cusseglieras e stimai cussegliers
Stimada suprastanza communal e stimai hosps

Sco organ da controlla da nossa vischnaunca havein nus retschert tenor la legislaziun vertenta dalla suprastanza communal l'incarica da sclarir ils fatgs entuorn la disdida da piazza dil cau da baghegiar e l'abdicaziun dall'entira cumissiun da baghegiar cun excepziun dil genau dil departament che presidescha quella cumissiun ex officio.

I. Basa legala e documentaziuns

Per nos sclariments e nossas controllas essan nus seteni vid la constituziun communal, la lescha da baghegiar ed il regulativ dalla cumissiun da baghegiar. Dasperas havein nus aunc consultau la lescha da finanzas dil cantun Grischun. Ultra da quei havein nus saviu prender investa dils protocols dalla suprastanza communal, dil directori communal sco era dalla cumissiun da baghegiar. Sin nies giavisch havein nus retschert ulteriurs documents che han susteniu nus per saver dilucidar ina ni l'otra damonda.

II. Incarica e pusseivladads d'agir

Nies spazi per saver agir sebase sil regulativ dalla cumissiun da gestiun. En quei connex sentin nus adina puspei che las spetgas da cussegl ni suveran corrispundan buc alla realitad. Il suveran ha decidiu davart nossas cumpetenzas.

III. Historia

Gia all'entschatta dalla perioda d'uffeci 2021/2024 havein nus sco cumissiun da gestiun menziunau ualti spert la munconza d'in IKS tier la vischnaunca. Sin quei resultat essan nus vegni per quei che la gronda part dall'organisaziun communal funcziunescha senza concretas descripziuns da piazzas ni carnets da duers ni ch'in ni l'auter document leutier

ei antiquaus. In reglament d'organisaziun e delegaziun cun descriver las incaricas e competenzas maunca per gronda part.

IV. Actualitad ed excuors

Las rispostas da nies president communal en connex cun las damondas ord il ravugl dalla seduta dil cussegl da vischnaunca dils 7 da december 2023 savein nus per gronda part sutlingiar. Quellas lein nus era buca commentar pli en detagl cun quei ch'il protocol ei staus accessibels.

Sulettamein leu nua ch'il president communal sebase sin la legislaziun stuein nus cuort intervegnir. Ei corrispunda che art. 6 al. 1 dalla lescha da baghegiar numna la suprastanza communal sco istanza da baghegiar. Tuttina plaida al. 2 da quei artechel in auter lungatg.

- L'istanza da baghegiar **sa delegar** sias **incumbensas e sias cumpetenzas** ad ina cumissiun da baghegiar, ad in uffeci da baghegiar communal ni regional ni a personas dil fatg externas.

Quei che la lescha da baghegiar preveda denton cun negina menziun ei che la cumpetenza sa vegnir delegada al directori communal sco quei vegn applicau actualmein.

Aschia savein nus constatar che las ponderaziuns ed ils giavischs dalla cumissiun da baghegiar che ha abdicau en globo correspundevan per meglierar e simplificar gl'entir menaschi da baghegiar.

Il resultat ei denton curdaus ora auter. Enstagl da simplificar las proceduras ei vegniu scaffiu in ulteriur gremi ch'existeva ord il president communal, il cau dil departament, il menader digl uffeci d'infrastructura e baghegiar e dil cau da baghegiar. Pia ei vegniu creau in in'istanza supplementara che saveva en quei mument e gest tenor situaziun anticipar la decisiun avon che la cumissiun da baghegiar saveva in summa semetter vid la lavur per la preparaziun dallas fatschentas.

Tier las sedutas dalla cumissiun da baghegiar havein nus saviu constatar il suandont:

- La cumissiun da baghegiar decideva davart las fatschentas enstagl da proponer quellas per schar decider. Quei ei in pign detagl che sa denton engreviar la situaziun sch'il gremi predeliberont saveva buca s'identificar cun la decisiun dall'istanza definida. Il mument ch'ei setracta denton sulettamein d'ina proposta per mauns dall'istanza cumpetenta fuss quei gest tenor forsa iu meglier.

In ferm suspect plidava da protocols midai giu. Cheu havein nus saviu constatar che mintga gremi ha protocollau ed approbau sias sedutas senza midar giu protocols. Quella constataziun sutlingescha era il cau da baghegiar ch'ei buca pli en uffeci.

Da 127 fatschentas tractandadas en 18 sedutas duront igl onn 2023 ha il directori communal decidiu, amplificau lev ni dau vinavon alla suprastanza communal pli pauc che 10 fatschentas. La plipart dallas fatschentas ein vengidas approbadas pia senza neginas midadas.

V. Ponderaziuns finalas

La suprastanza communal ha buca saviu ni vuliu nezegiar la cumpetenza professiunala dils commembers dalla cumissiun da baghegiar cun surdar gest a quella cumissiun da baghegiar las incaricas e cumpetenzas giavischadas. La legislaziun ei cheu fetg clara e capeivla. La decisiun ha da vegnir acceptada cun quei ch'ella corrispunda alla lescha.

Davart fatgs ch'ei d'attribuir al secuntener da personas lein e savein nus buca giudicar ed entrar.

Las qualificaziuns dil cau da baghegiar ein stadas tut ils onns bunas entochen fetg bunas. Davart la cumpetenza professiunala dils commembers dalla cumissiun da baghegiar dubitein nus negin mument ed aschia ei l'entira situaziun semplamein mo da deplorar.

Nossa recumandaziun all'entschatta da quella perioda d'uffeci da setener vid la disposiziun legislativa dalla Lescha da finanzas dil cantun Grischun cun crear in IKS sin palancau da vischnaunca ei fruntaus tier la suprastanza communal sin ureglias aviartas. Cheu vala ei da menziunar ch'il termin per in tal IKS ei scadius igl onn 2017. Dapresent ein denton sulettamein 20 vischnauncas grischunas sin viadi conform a quella lescha.

Ord in'incarica semplà dalla suprastanza communal per mauns dalla Curia ei naschiu ussa l'entelgientscha da gest surluvrar l'entira organisaziun e tuttas structurass communalas per esser semtgai sin las midadas adequatas al temps ni pretendidas dil temps. Cun la Curia sa nossa vischnaunca profitar d'in oreifer know how davart tut quellass tematicass.

Leu nua ch'ei vegn luvrau san sbagls ni sproposits capitar. En quei cass concret fuss ei denton stau da giavischar ch'ins anfli enzacu la prontadad da sediscuorer, tedlar e s'avischinar. Las emprovas leutier han adina giu liug.

Per la cumissiun da gestiun: Flavio Murer, president."

Cussegl:

Eis ei previu da menar il fatgs da baghegiar vinavon en quella fuorma e sur differents gremis senza haver la basa leusunter resp. senza in'adattaziun dallas leschas pertuccadas. Dat ei gia resultats concrets davart la lavur dalla Curia?

President communal René Epp:

Dapi l'introducziun dil gremi da direcziun vegnan ils pass da lavur applicai a quella moda. Applicaziun. Pil mument vegn ei luvrau sco entochen dacheu. La suprastanza communal vegn a far ils proxims pass necessaris gest arisguard la lavur e collaboraziun dalla Curia. Lu vegnan ins a veser sch'ei basegna adattaziuns e tgi che ha da decider giudlunder. Ils resultats davart la transformaziun vegnan presentai al cussegl dil zercladur.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 32

Seduta dils 01-05-2024

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Communicaziuns

President communal René Epp:

Sera d'informaziun

Venderdis, ils 24 da matg, allas 20⁰⁰ ha liug en halla Cons ina sera d'informaziun (*votaziuns communalas ed ulteriuras informaziuns*). Els proxims dis vegn reparti en las casada in feigl gulont.

Exposiziun ambulonta

Naven dils 9 entochen ils 19 da matg seferma l'exposiziun ambulonta "**Sczis grischuns sin viadi**" a Mustér. La vernissascha ha liug gievgia, ils 9 da matg avon ni en halla Cons. Entschatta allas 14⁰⁰. Program detagliau anfleis sut: www.500.gr.ch/event/exposiziun.

Pendicularas: Carta d'indigens stad 2024

La carta d'indigens per la stad stat era uonn a disposiziun (5 dis) e sa vegnir retratga naven dall'entschatta zercladur tier l'administraziun communal.

President dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin:

Indoor Festival

Ils 3 ed ils 4 da matg 2024 ha liug igl Indoor Festival el Center Fontauna.

Concerts Ligia Grischa

Sonda ils 4 da matg, allas 20⁰⁰ concertescha il chor viril Ligia Grischa en la Baselgia claustrala, Glion e dumengia, ils 5 da matg, allas 19⁰⁰ en la Baselgia parochiala, Domat.

Center da sanadad Puntreis

Sonda, ils 25 da matg, naven dallas 10³⁰ - 16⁰⁰ - festivatad 10 onns PUNTREIS - di dallas portas aviartas cun in program variont.

Sentupada culturala a Stagias

Gievgia, ils 30 da matg, Academia Vivian.

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug mesjamna, ils 19 da zercladur 2024.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer